

О Балкану у Берлину,
још једном

Инвестиције и друге наде

Шта је циљ
Западнобалканске
привредне
конференције
заказане за 28.
август, да ли заиста
постоји нова немачка
стратегичка за Балкан
и одакле учестали
контакти Берлина и
земаља региона

Вера Дидановић,
Јелена Визер (Берлин)

Када следеће седмице висока делегација, предвођена премијером Александром Вучићем, буде путовала у Берлин, наслови у домаћој штампи вероватно ће бити у тону сасвим супротном од прошлонедељног, када је најмоћнија европска земља „прозвана“ зато што на недавној донаторској конференцији за поплављене, Србији није дала ни евро, за разлику од Босне, према којој је била галантна. За четвртак 28. август је, наиме, заказана „Западнобалканска привредна конференција“ коју организује немачко Савезно министарство привреде, па би један у низу учесталих, што билатералних, што групних састанака немачких и званичника овдашњег, проблематичног региона, лако могао бити повод за спекулације о „новој немачкој стратегији за Балкан“ и свакаким благотима и опасностима које би она могла да нам донесе.

Саговорници НИН-а не слажу се сасвим у процени значаја овог скупа. Мишљења се крећу од става да је реч

о значајном скупу, до сасвим супротног, да ће то бити „мува која живи један дан“. Баш тако, сликовито, уз услов анонимности, тврди обавештени саговорник из Берлина, који каже да је прича смишљена у кабинету канцеларке Ангеле Меркел, с циљем да се пошаље сигнал на неколико страна – најпре, земљама кандидатима за чланство у ЕУ „да се нешто, као, догађа“ као и сигнал привреди да треба улагати у земље региона. Саговорник НИН-а говори и о потреби да се, у тренутку кад сви оптужују Немачку да кочи проширење ЕУ, пошаље порука да та земља, заправо, ради и доприноси превазилажењу конфликта. И, наравно, у контексту украјинске кризе, потребно је дати сигнал земљама региона да се на њих не заборавља – нарочито важан због чињенице да све овдашње земље очајнички траже инвеститоре, па се онда и политички везују за њих.

Бодо Вебер, немачки експерт за Балкан, каже да скуп на једној страни има за циљ нагласак да регион остаје

важан за ЕУ упркос пречих европских и светских изазова. „На другој страни, циља на неискоришћене потенцијале за регионалну сарадњу унутар Западног Балкана. Самим тим скуп је важан, али не треба очекивати превише конкретних резултата, као што медији седмницама сугеришу“, упозорава он.

„Сама чињеница да ће канцеларка Меркел са својим колегама, министром спољних послова Франком Валтером Штајнмајером и министром привреде и енергетике Сигмаром Габријелом, угостити премијере, министре спољних послова и министре привреде земаља Западног Балкана говори о значају овог догађаја“, каже Марко Чадеж, директор Форума Србија-Немачка. „Немачка, по мом мишљењу, жели да стави до знања да земље из овог региона, које још нису чланице ЕУ, могу да рачунају на снажну подршку у спровођењу реформи и модернизацији државе на путу ка пуноправном чланству, као и да подстакне оне које су већ чланице да им на том путу пруже подршку и помоћ.

До 2020. године земље које се налазе у процесу приступања ЕУ могу да рачунају не само на политичку, већ и на снажну финансијску подршку у висини од 11,7 милијарди евра“, каже Чадеж и додаје да је од значаја и што ће састанак бити фокусиран на развој привреде у целом региону као и на важне инфраструктурне пројекте.

„Највећи проблем свих земаља које желе да приступе ЕУ је велико привредно назадовање од 2008. од избијања дужничке и финансијске кризе у Европи“, каже Душан Рељић, шеф представништва немачког Института за међународну политику и безбедност у Бриселу. „Све земље региона које су се везале у трговинском и банкарском смислу за неке од земаља ЕУ трпе последице кризе жешће него саме земље ЕУ и свака подршка у економском смислу им је добродошла. Састанак треба да покаже да Немачка као највећа чланица ЕУ не одступа од старог става да ширење ЕУ остаје на дневном реду и да се не потискује у запећак“.

Олаф Бенке, шеф берлинске канцеларије Европског савета за међународне односе, подсећа да је канцеларка Меркел недавно рекла да ће Немачка позвати балканске државе крајем августа у жељи да јасно стави до знања да њена влада жели међусобну подршку и да жели да у будућност гледају заједно. „На Западном Балкану је доста незавршеног посла и због тога се чини корисним да се организује један овакав састанак, на коме ће се стратешки разговарати и покушати удах-

”

**Полагање свих нада
у Немачку вас
неће учинити
29. чланицом ЕУ**

Олаф Бенке

Канцеларка Ангела Меркел и премијер Александар Вучић: до сада су Србији из Немачке стизале поруке охрабрења

нути нови живот политици која, чини се, није више исплатива“, каже Бенке и додаје да „Руска офанзива у Украјини такође може бити један од разлога због кога Немачка и ЕУ показују додатно интересовање за Балкан. „Москва вреба земље у региону, а нарочито Србију која је најстратешкији партнер ЕУ и као највећа земља у региону представља озбиљан улог за обе стране“. Бенке упозорава да ће Брисел и ЕУ наставити да укључују земље региона у формирање заједничког става око украјинске кризе. „Имајући у виду да и сам Берлин жели да посредује између Кијева и Москве, можда би Београд требало да ступи у пристици контакт са немачким министарством иностраних послова“, каже, уз процену да би бугарско суспендовање изградње Јужног тока могло да појача притисак на Србију. „Пројекат Јужни ток и однос српских власти према њему може бити јасан показатељ да ли је Београд лојалан Бриселу или Москви. Ако је Вучић заиста озбиљан по питању прикључења ЕУ, он на дуге стазе неће моћи да избегне питање увођења санкција Русији, нарочито како и притисак САД расте“, каже Бенке.

Саговорници НИН-а слажу се у оцени да се не може говорити о новој немачкој стратегији за Балкан, већ само о новој динамици сарадње. Чадеж каже да Немачка пажљиво прати догађаје и препознаје позитивне процесе и подсећа да су и Александар Вучић и албански премијер Еди Рама два пута у кратком року боравили у Берлину, где су осим политичких имали и сусрете са привредницима. „Осим снажне политичке подршке за спровођење реформи, јачање регионалне сарадње веома је важно да земље у региону дефинишу пројекте који ће убрзати привредни развој“, каже Чадеж. „Све земље бивше Југославије, где живи 22 милиона становника, 2013. су бележиле размену роба и услуга са Немачком у вредности од 17,7 милијарди евра, од чега је 8,8 милијарди бележила Словенија. Само Мађарска, са непуних 10 милиона становника има 37 милијарди евра, док још мања ▶

Све чешћи састанци
балканских лидера:
Пахор, Николић и Јосиповић,
пре месец дана
у Дубровнику

► Словачка укупно размени роба и услуга у вредности од 23 милијарде, Чешка чак 64 милијарде. Словачка, занимљиво је, данас производи највише аутомобила по глави становника у свету. Ови, по земље у региону не толико позитивни подаци говоре о простој корелацији временског оквира у коме је једна земља ушла у транзицију и динамике привредног развоја“, каже Чадеж.

„Немачка од 2011. показује појачано интересовање, од кад је преузела вођство унутар ЕУ и запада у вези спора између Србије и Косова као препреке ЕУ-интеграцији и доследне демократске и тржишно-економске трансформације обе државе“, каже Вебер. „Немачка је у међувремену постала нека врста кључне земље унутар Уније, укључујући и заједничку спољну политику ЕУ, која је ушла у фазу реанимације после еуро кризе и у контексту кризе у Украјини. Учешћем на скупу у Дубровнику те организовањем самита 28. августа Берлин подвлачи тај свој значај и свој интерес у региону“. Вебер ипак истиче да од скупа не треба превише очекивати, поготово не нешто специфично за поједине земље региона. Он оцењује и да су током две важне посете Вучића Берлину од почетка украјинске кризе „све поруке које је Берлин требало да пошаље, већ послате“.

Бенке каже да Немачка види Србију као једну од водећих земаља на Западном Балкану. Најважнији циљ немачке владе, додаје, јесте приближавање Србије ЕУ у смислу подршке напорима да се Србија демократизује, ојача економију и побољша животни стандард својих грађана. „Немачка је у развој Србије од 2000. уложила више од 1,6 милијарди евра, што је чини најважнијим билатералним донатором Србије. Такође, кроз различите програме ЕУ, Немачка је знатно помогла у санацији мајских поплава, како финансијски, тако и у људству“, каже Бенке, али подсећа да подршка никад није била безусловна. „Имајте у виду да је Берлин био један од главних опонената доделе статуса ЕУ – кандидата Србији 2011. Влада Меркелово

ве сматрала је да је Београд подржавао немиле српских националиста на северу Косова, када је неколико немачких војника било повређено. Цео случај Косова је за Немачку веома важан и Берлин жели да Београд нормализује односе са Косовом, с обзиром на то да је Немачка признала његову независност“, каже Бенке.

Обе владе у којима је главну реч имао Вучић показале су знатан степен спремности за испуњавање косовског задатка. Да ли то заиста отвара пут уласку у ЕУ пре 2020? Бенке каже да у Бриселу сматрају да су таква очекивања Србије нереална. „Црна Гора је почела преговоре у јуну 2012. и до сада је само условно закључила једно поглавље. Албанија је добила статус кандидата тек у јуну, а Хрватска се прикључила 2013, након шест година преговора, али је она у то време

била много напреднија. У међувремену је ЕУ увела дуже фазе преговора и строже услове, што значи да јој предстоји веома дуг пут, имајући у виду да је отворила преговоре у јануару. Иако је постигла напредак и учинила доста уступака, остаје да се види шта ће бити са Русијом, Косовом, Јужним током итд. У исто време имамо велики замор од претходних проширења међу чланицама ЕУ, тако да ће и то додатно успорити процес приступања“, упозорава Бенке. А да ли ће, кад дође време, о прикључењу одлучити управо Немачка, као што се овде верује?

„Србија, Косово, Македонија и БиХ имају врло специфичне спорове које морају да реше уколико желе да се прикључе ЕУ и зато им је потребно снажно лидерство унутар њих самих“, сматра Бенке. Иако многи сматрају да је Немачка најважнија земља у оквиру Уније, додаје наш саговорник, ипак је то на крају један формалан процес, а не политичка воља или бонус, као што је то био случај почетком 2000-их. Он подсећа да свака чланица може да блокира придруживање, тако да сви играју важну улогу. „Истина, Немачка може погурати процес, као што је то учинила у случају Пољске, али и друге чланице могу учинити исто. Полагање свих нада у Немачку вас неће учинити 29. чланицом ЕУ“, каже Бенке. Али то није једино отржењење које нуди: према његовом мишљењу због незавршених реформи и проблема са Јужним током и Русијом, долазак озбиљних немачких инвестиција је „само пушта жеља српске владе“. **НИН**

”

Током две важне посете Вучића Берлину, од почетка украјинске кризе, све поруке које је Берлин требало да пошаље, већ су послате
Бодо Вебер